

Gondolatok a magyartanítás helyzetéről

A Népszabadság 2002. Június 11-i számában a magyartanítás házi feladata címen interjú jelent meg, amelyet Arató Lászlóval, a Magyartanárok Egyesülete elnökével készítették. Arató László értékelése szerint a magyartanítás régóta válságban van, de a közoktatás egyéb súlyos gondjai miatt e terület problémái kevésbé tudatosultak. Arató László úgy gondolja, hogy az előrelépés egyik záloga – más közismereti tárgyakhoz hasonlóan – az volna, ha „... a magyar tárgy keretében is a mindennapi életben használható tudást kell(ene) átadni.” Az oktatás tartalmának korszerűsítése jegyében a fiatalok érdeklődésének megfelelő változtatásokat javasol: „ha Harry Potter érdeklí ők, akkor azt kell tanítani... a reklámon keresztül jól tanítható a stilisztika, a retorika, hiszen a reklámok a meggyőzéstől szólnak, miközben a metaforák, szimbólumok teljes eszköztárát felvonultatják.”

Az interjút olvasva feltételezzük, hogy talán az interjút készítő újságíró szelektív hallásának, a bombasztikus hatás kiváltására való törekvésének is szerepe lehetett abban, hogy a kiragadott félgazságok, nem teljesen átgondolt megállapítások megjelentek.

Valóban igaz, hogy az olvasás és szövegértés területén már az 1998-as OECD SIALS-vizsgálat súlyos gondokat jelzett, s ezek a problémák a legutóbbi PISA-felmérésben még erőteljesebben jelentkeztek. Mindazonáltal a szövegértés és -értelmezés fogyatékosai, a közléshelyzet értelmezésének pontatlanságai ismeretében sem deklarálnak a magyartanítás kizárólagos feladatává a mindennapi életben használható tudás átadása. Tény, hogy a feldolgozandó szépirodalmi szövegek értelmezésére a kívánatosnál kevesebb idő jut. Az is bizonyos, hogy a tartalmi és formai jegyek árnyalt bemutatására minden fontos alkotásnál nincs lehetőség, de – gondos mérlegelés alapján kiválaszthatóak azok a művek, amelyek egy-egy életmű, irodalmi korszak stb. vonatkozásában a szövegértés és -értelmezés mintául szolgálhatnak, azaz feldolgozhatóak és feldolgozandóak. (A magyartanítástól naivitás olyan közvetlen, a mindennapi életben használható tudást, ismeretet várni, mint az idegennyelvek, vagy a számítástechnika oktatásától.)

Harry Potter – ha érdeklí a tanulókat, ha a tanulók olvassák – tanítható és tanítandó is. A „modern mese” azonban nem előzmények nélküli sem a világ-, sem a magyar irodalomban. A „varázslóinas” gondolatait, problémáit, érzéseit s kalandjait érdemes feldolgozni, mert így feltehetően az ún. klasszikus művek gondolat- és érzésvilága alapon válik értelmezhetővé.

A stilisztika, a retorika, a metaforák és a szimbólumok világa valóban helyet kap a modern reklámban, alkalmasnak tűnhet egyes tartalmi és formai sajátosságok megértetésére. A reklámok jelentős része azonban (szépirodalmi és esztétikai kategóriákkal nem minősíthető, nem tekinthető műalkotásnak, ebből adódóan nem tűnik szerencsés elgondolásnak az irodalmi ismeretek reklámok elemzésével történő tanítása.